

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Mieczysław Małecki

Sędziowie: SSO Hanna Bartkowiak (spr.)

SSO Sławomir Jęksa

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Kamińska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu A. D.

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 r.

sprawy skazanego **P. W.**

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Pile

z dnia 28 grudnia 2016 r. sygn. akt II K 854/16

1. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.
2. Zwalnia skazanego z obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów procesu za postępowanie odwoławcze.

S. J. M. H. B.

UZASADNIENIE

Areszt Śledczy w Z. w dniu 31 października 2016 r. (data wpływu pisma do Sądu Rejonowego w Pile – k. 2) poinformował, iż zachodzą przesłanki do wydania wyroku łącznego wobec skazanego **P. W.**, przedstawiając dwa orzeczenia, które skazany ma wprowadzone do wykonania. Wskazano na wyroki Sądu Rejonowego w Pile o sygn. II K 474/14 oraz II K 633/16.

Sąd Rejonowy w Pile, w dniu 28 grudnia 2016 r., w postępowaniu o sygn. II K 854/16, wydał wyrok łączny w sprawie skazanego, gdzie stwierdził, że **P. W.** został skazany następującymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie **II K 310/13** za przestępstwo z art. 158 § 1 kk popełnione w dniu 4 marca 2012 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby;

II. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie **II K 474/14** za przestępstwo:

a. z art. 190 § 1 kk popełnione w dniu 8 czerwca 2013 r. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie,

b. z art. 190 § 1 kk popełnione w dniu 11 czerwca 2013 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby;

powyższe kary ograniczenia wolności i pozbawienia wolności połączono i orzeczono karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby,

Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 2 czerwca 2016 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności.

III. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 26 września 2016 r. w sprawie **II K 958/15** za przestępstwo:

a. z art. 275 § 1 kk i art. 276 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 9 września 2015 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

b. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 6 września 2015 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

powyższe kary pozbawienia wolności połączono i orzeczono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności,

IV. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 4 października 2016 r. w sprawie **II K 633/16** za przestępstwo z art. 222 § 1 kk i art. 226 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione w dniu 22 kwietnia 2016 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

V. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 29 listopada 2016 r. w sprawie **II K 278/16** za przestępstwo:

a. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione z 10/11 grudnia 2015 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

b. z art. 283 kk w zw. z art. 279 § 1 kk w zw. z art. 64 § 2 kk popełnione z 11/12 grudnia 2015 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności,

powyższe kary pozbawienia wolności połączono i orzeczono karę łączną 1 roku 8 miesięcy pozbawienia wolności, obok której zastosowano wobec niego także środek karny, w postaci obowiązku naprawienia szkody.

W oparciu o tak poczynione ustalenia Sąd Rejonowy orzekł następująco:

W pkt 1 na podstawie art. 85 § 1 i 2 kk i art. 85a kk, art. 86 § 1 kk i art. 89 § 1b kk oraz art. 568a § 1 pkt 2 kpk orzeczone wyrokami wskazanymi w punktach I – V kary pozbawienia wolności połączył i orzekł karę łączną **4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności**.

W pkt 2 na podstawie art. 577 kpk, na poczet wymierzonej w pkt 1 kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniach: 11.12.2015 r. i 16.12.2015 r.

W pkt 3 określenie początku i końca odbywania przez skazanego kary łącznej pozbawienia wolności pozostawiono administracji zakładu karnego.

Na koniec, w pkt 4 na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego w całości od ponoszenia kosztów sądowych.

Powyższy wyrok zaskarżył obrońca skazanego w zakresie rozstrzygnięcia o wymiarze kary łącznej. Zarzucił orzeczeniu rażącą niewspółmierność orzeczonej kary łącznej 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji gdy dobre zachowanie skazanego w warunkach izolacji penitencjarnej oraz częściowa zbieżność czasowa i tożsamość rodzajowa popełnionych przestępstw przemawiały za zastosowaniem absorpcji w szerszym zakresie.

Podnosząc tak, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego i orzeczenie łagodniejszej kary łącznej, w wymiarze do 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedstawiając powody rozstrzygnięcia, wskazać na wstępie trzeba, że przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe było w pełni prawidłowe. Stwierdzono tak albowiem ujawniony na etapie rozpoznawczym materiał dowodowy został poddany rzetelnej analizie. Nie budziło zatem wątpliwości, że sytuacja P. W., a w tym przede wszystkim jego dotychczasowa karalność, została rozpoznana zgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy. Nie wzbudziły również zastrzeżeń wnioski Sądu I instancji co do istnienia w sprawie realnego zbiegu przestępstw, a w konsekwencji, możliwości orzeczenia kary łącznej. Żadnych wątpliwości nie wywołało także ustalenie, że konieczne było zastosowanie przepisów prawa materialnego o karze łącznej, obowiązujących po nowelizacji kodeksu karnego, tj. od dnia 1 lipca 2015 r.

W opinii Sadu odwoławczego argumentacja przedstawiona przez apelującego nie potwierdziła zasadności zarzutu rażącej niewspółmierności kary. Przypomnienia w tym miejscu wymaga, że zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można podnosić wówczas „gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy – gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą” (vide: wyrok SN z 11 kwietnia 1985r. V KRN 178/85, OSNKW 1985/7-8/60). Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę ocen co do jej wymiaru, ale różnice tak zasadniczej natury, że karą dotychczas wymierzoną nazwać można by niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (vide: wyrok SN z 2 lutego 1995 r., II KRN 198/94, OSNKW 1995/5-6/33).

Przykładając powyższe do okoliczności kontrolowanego przypadku, a ponadto uwzględniając specyfikę orzekania co do kar łącznych, Sąd II instancji rozważył prawidłowość rozstrzygnięcia podjętego w zaskarżonym wyroku i zbadał je pod kątem współmierności.

W pierwszej kolejności zaznaczyć trzeba, odnosząc się do uwag apelującego, że żaden przepis prawa nie nakazuje sądowi by wymierzając kary łączną dawał prymat zasadzie absorpcji. To jest tej zasadzie, która nakazuje ukształtować karę łączną na poziomie zbliżonym do wysokości najwyższej spośród kar jednostkowych, a która to kara pochłaniałaby pozostałe kary jednostkowe. Wprost przeciwnie, art. 569 § 1 kpk odsyła do przepisów materialnych dotyczących wymierzania kary łącznej, które określają, że karę łączną wymierza się w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając przy karze pozbawienia wolności 20 lat (to obecnie górna granica kary łącznej pozbawienia wolności z art. 86 § 1 kk – dop. SO), z wyjątkami określonymi w art. 88 kk. Stwierdzić wręcz należy, że zasadę absorpcji stosuje się w wymiarze kary łącznej wyjątkowo, gdy związek zbiegających się przestępstw jest tak ścisły, że upodabnia je do jednego przestępstwa, jak w przypadku pomijalnego zbiegu przestępstw lub ciągu przestępstw, gdy nie potrzeba podwyższać progu represji karnej (por. wyrok SA w Białymstoku z 21.12.2015 r., sygn.. II AKa 206/15, LEX nr 1962890).

Podkreślenia natomiast wymaga, iż wymiar kary łącznej jest działalnością racjonalną, polegającą na oznaczaniu kary odpowiednio do stopnia związku podmiotowo-przedmiotowego między zbiegającymi się realnie przestępstwami. Nie służy to ograniczeniu odpowiedzialności karnej, lecz rzeczywistemu oddaniu zawartości kryminalnej czynów, jakich skazany się dopuścił. Celem kary łącznej, również po wspomnianej wyżej nowelizacji ustawy karnej, która weszła w życie dnia 1 lipca 2015 r., jest zapobieganie sytuacji, w której skazany pociągany do odpowiedzialności karnej odrębnie za każde z popełnionych przestępstw, pozostających w zbiegu realnym, znajduje się w gorszej sytuacji z perspektywy wymiaru kary, niż sprawca, który za takie przestępstwa odpowiada w jednym postępowaniu (por. wyrok SA w Krakowie z 27 marca 2013 r., II AKa 52/13, KZS 2013/6/82)

Apelujący chcąc przekonać do istotnej dysproporcji między karą orzeczoną, a tą, którą należałoby wymierzyć skazanemu zwracał uwagę na pozytywną zmianę postawy życiowej skazanego, co potwierdzać ma jego zachowanie w zakładzie karnym. Wedle skarżącego, również zbieżność czasowa i tożsamość rodzajowa popełnionych przez skazanego przestępstw przemawiały za zastosowaniem absorpcji w szerszym zakresie niż to uczynił Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku.

Odnosząc się do tych wskazań, zauważyć należy, że przywołane przez obrońcę okoliczności zostały w pełni uwzględnione przez Sąd orzekający w I instancji. Sąd ten trafnie przy tym przede wszystkim zbadał związek

czasowy i przedmiotowy zachodzący pomiędzy skazaniami objętymi wyrokiem łącznym. Zasadnie przy tym uznał, że przestępstwa, za które orzeczono kary podlegające łączeniu, były od siebie znacznie oddalone czasowo, skoro między pierwszym a ostatnim z popełnionych czynów upłynęły ponad 4 lata. W związku z tym wskazywana przez apelującego okoliczność niewielkiego odstępu czasowego pomiędzy niektórymi czynami, choć dostrzeżona przez Sąd Rejonowy, nie mogła mieć decydującego znaczenia. Ponadto, Sąd Rejonowy prawidłowo uwzględnił też okoliczność, której zdawał się nie dostrzegać autora środka odwoławczego, mianowicie że między przestępstwami, za które wymierzono skazanemu kary zachodzi jedynie częściowa i to niewielka zbieżność rodzajowa, co jasno wyłożył, analizując poszczególne występki.

Nie budzi też wątpliwości, że Sąd Rejonowy wziął pod uwagę opinię o skazanym wystawioną przez Dyrektora Aresztu Śledczego w Z. (k. 20). Opinię, z której wypływał wniosek o dobrym zachowaniu podsądnego w warunkach izolacji penitencjarnej. Zdaniem Sądu Okręgowego opinia ta nie należała do kategorii opinii nadzwyczajnych, która wymagałaby szczególnego potraktowania. Nie mogła ona przez to zostać oceniona jako czynnik bezwzględnie nakazujący łagodne potraktowanie skazanego w toku wymiaru kary łącznej. Nie można też tracić z pola widzenia, że okoliczności osobopoznawcze odnoszące się do skazanego, nie mają pierwszorzędno znaczenia przy kształtowaniu takiej kary, a mogą natomiast być w znaczącym stopniu uwzględniane w postępowaniu wykonawczym, jak choćby przy ubieganiu się o warunkowe przedterminowe zwolnienie. Na poparcie stanowiska o roli postawy skazanego w czasie odbywania kary izolacyjnej, w postępowaniu o wyrok łączny, warto odwołać się do jednej z tez zawartej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2010 r., którą Sąd Okręgowy w pełni podziela: „opinia o zachowaniu skazanego w zakładzie karnym ma charakter pomocniczy dla orzekania w przedmiocie kary łącznej, na co wskazuje treść art. 571 § 1 kpk, a jej znaczenie wiąże się z potrzebami oznaczania celów prewencyjno-prognostycznych oraz celowości kary. Znaczenie pierwszorzędne określają relacje podmiotowo-przedmiotowe zbiegających się przestępstw.” (wyrok SA w Krakowie, sygn. II AKa 237/09, KZS 2010/2/46).

Sąd Okręgowy uważa też, że istotnie należy zaakcentować fakt, iż celem kary łącznej nie jest premiowanie osoby wielokrotnie łamiącej porządek prawny lecz zapewnienie racjonalnego stosowania kar i środków karnych przez likwidację w postępowaniu wykonawczym ich swoistej, wynikającej z kilkakrotnych skazań, konkurencji. Popołnienie więcej niż jednego przestępstwa jest zaś okolicznością, przemawiającą za orzekaniem kary łącznej surowszej. Ta okoliczność wskazuje bowiem na posunięty stopień demoralizacji skazanego, dla którego wejście w konflikt z prawem nie miało wcale jednorazowego, przypadkowego charakteru, ale stało się wręcz sposobem na życie (por. wyrok SA w Białymstoku z 6 listopada 2012 r., II AKo 129/12, LEX nr 1236007).

Jak wynika z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń, P. W. jest wielokrotnym sprawcą przestępstw (vide KRK k. 5). Jego postępowanie cechuje zatem wyraźna powtarzalność społecznych zachowań. Co więcej, w przeszłości skazany już trzykrotnie korzystał z możliwości wydania wyroku łącznego, a tym razem łączeniu podlegały kary aż za 7 występków umyślnych. Wszystko to pociągało za sobą wniosek o potrzebie umniejszenia wpływu reguły absorpcji na wymiar kary łącznej. Zwiększało natomiast nacisk na potrzebę uwzględnienia w znacznie większym stopniu zasady kumulacji.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uznał, że Sąd I instancji przy orzekaniu wobec skazanego kary łącznej prawidłowo zastosował zasadę asperacji (czyli częściowej absorpcji i częściowej kumulacji). W sytuacji, gdzie suma wymierzonych kar pozbawienia wolności za poszczególne czyny objęte węzłem wyroku łącznego wynosiła 5 lat pozbawienia wolności, a najwyższa z kar podlegających łączeniu to 1 rok i 8 miesięcy pozbawienia wolności (wymiar kary łącznej ze sprawy o sygn. II K 278/16), Sąd zasadnie wymierzył jako łączną karę 4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W przypadku tego skazanego nie ujawniły się przecież okoliczności, które wymagałyby w większym rozmiarze uwzględnienia zasady absorpcji. I to w stopniu znaczącym, gdyż dysproporcja między karą wymierzoną, a tą którą można byłoby określić mianem wzorcowej, jak wyżej podkreślano, musi być rażąca.

Uznać również należało, że łagodzeniu orzeczonej kary łącznej sprzeciwiały się względy prewencji ogólnej. Wobec skazanego orzeczono dotąd kary aż czternastoma wyrokami (z tego kary z pięciu wyroków weszły w skład wyroku

łączonego) za przestępstwa umyślne, odbywał też wielokrotnie kary o charakterze izolacyjnym. Wszystko to świadczy o tym, że skazany lekceważył normy porządku prawnego i przejawia wyraźną demoralizację.

Sąd Okręgowy jest też zdania, że Sąd niższej instancji prawidłowo wywiązał się ze swego obowiązku badania oraz uwzględniania okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść podsądnego. Stosownie do art. 85a kk wziął bowiem pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że proponowany w apelacji wymiar kary łącznej przy uwzględnieniu w większym zakresie zasady absorpcji nie byłby właściwą reakcją wymiaru sprawiedliwości. Skutkowałby nieuzasadnionym obniżeniem kary łącznej, a w konsekwencji spowodował, że sprawca nie poniósłby należytej odpowiedzialności za swe czyny. W odczuciu społecznym zaniżona kara mogłaby też rodzić przeświadczenie o pobłażliwym traktowaniu sprawcy wielokrotnego.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, o czym orzekł w punkcie 1.

W punkcie 2 wyroku orzeczono o kosztach niniejszego postępowania. Sąd odwoławczy na podstawie art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego w całości z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, uznając, iż nie będzie on w stanie ich ponieść. Nie ma on bowiem znaczącego majątku, obecnie odbywa kolejne kary pozbawienia wolności i nie jest zatrudniony zarobkowo.

S. J. M. H. B.